

פ ר ט י כ ל ס ס , ג / 3

מישיבת הועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ג' ג' בטבת תשי"א (12.12.50)
בשעה 9.30

=====

נוכחים:

חברי הועדה:

- ז. וורהפטיג - היו"ר
- י. בן-צבי
- י. גורי
- ת. טובי
- ר. שרי
- י. ספיר
- א. פראי
- ג. ילין-סור
- מ. סנה
- א. שפטל

מזכנים:

מר ר. סלומון - הממונה על משרד המשטרה.

הסרים:

חברי הועדה:

- ב. מינץ
- ד. הכהן
- ש. מדלין
- א. כהן
- סיף אלדין זעבי

סדר-היום:

1. המשך הדיון על המצב בבתי הסוהר
2. שונות

היו"ר ז. וורהפטיג :

מר מינץ בקשני לסלא את מקומו
בישיבה זו, ומבקש את סליחת החברים על
שאין באפשרותו להופיע היום לישיבה.

מר סלומון ימשיך בתשובות על שאלות

שנתעוררו בשבוע שעבר.

מר ר. סלומון:

הממונה על משרד המשטרה
עברתי על שאלות רבות שנשאלתי כאן
בישיבה שנתקיימה בשבוע שעבר, ונוכחתי
לדעת שמחצית השאלות נסובו על עובדות
ומספרים, סטטיסטיקות ופרטים מדוייקים, שהייתי יכול להשיג אותם רק על-ידי
מפקד פחות או יותר מקיף של אוכלוסית בתי הסוהר, נתתי הוראה לכמלא-
מקום מנהל שרות בתי הסוהר לערוך את המפקד. ביום 5.12.50 נערך המפקד
הנ"ל, וקבלתי פרטים סלאים שאותם אמסוד לכם. הפרטים האלה ישמשו תשובה
לרוב השאלות העובדתיות שנשאלו על-ידי חברי הועדה בישיבה הקודמת.

ברצוני לציין, שתאריך המפקד 5.12.50

לא נבחר במקרה, כי אם הותאם לתאריך נקביל לשנת 1945, מתוך כך שאותו
זמן רכז השלטון המנדטורי פרטים סלאים אודות האסירים והעצורים שהיו
בבתי הסוהר אז, ופוטסו דין וחשבון רשמי השמור בידינו. יחד עם זאת
טמיימת בימים אלה השנה השניה של קיום שרות בתי-הסוהר שלנו ושני
הדברים האלה מאפשרים השוואות ומסקנות העלולות לשפוך אור על התפתחות
העניינים בשטח העבדיות.

ביום 5.12.1950 היו בבתי-הסוהר 501 איש.
(לפני שבוע מסרתי לוועדה, כי בבתי הסוהר היו 487 איש. בטענה האחרונה שקבלתי אתמול, כבר היה המספר 508 איש).

מתוך המספר הכללי של 501 איש היו:
120 עצורים,
381 אסירים שפוטטים.

ברצוני לציין שבדברי על עצורים הנני מתכוון לאנשים המסכים למעפט לאחר הקיחה מוקדמת ביחס אליהם (הסתיימה או מסתיימת והאשמה היא על פשעים חמורים).

בדיוק לפני שנה היה מספר האסירים הכללי - 260 איש. כיום 501 איש. אלה הם מספרים אבסולוטיים ואפשר להתווכח על הגדלת מספר האוכלוסיה בבתי הסוהר. בדיוק לפני שנה היו העצורים מתוך המספר הכללי של האסירים כ- 45%, בו בזמן שהיום ירד מספרם ל- 23% מהאוכלוסיה הכללית בבתי הסוהר. אם לפני שנה היה מספר האסירים והעצורים כמעט סחצית וסחצית, הרי בפרק זמן זה התמונה השתנתה בתכלית. כיום מספר השפוטטים הוא 77%, ומספר העצורים הוא 23%. בכלים אחרות: בתי הסוהר הולכים ונתמלאים ויש כבר אוכלוסיה קבועה שלגביה צריך לקחת בחשבון את הטפול הדרוש באוכלוסיה זו.

חברי הועדה רצו גם לדעת את היחס בין מספר האסירים היהודים ונבני המיעוטים, והמספרים הם אלה:

מתוך 501 איש יש:

258 יהודים
243 מיעוטים.

הסברתי עוד בישיבה הקודמת מהו המונח מיעוטים. "מיעוטים" אנו קוראים לערבים, לצ'רקסים, לדרוזים ועוד קבוצות תושבים שאנו קוראים אותם ערבים. ישנן עוד קבוצות קטנות של אירופים זרים, שיגם בכללים בתוך המיעוטים, היות והם אינם תושבי הארץ (בעיקר מלחים או זרים שמסתננים לארץ, אבל על-כל-פנים לא תושבי הארץ) - את אלה אנו מכניסים לתוך הקבוצה של "יהודים".

מספרים אלה יכולים לחת לנו תמונה על אחוז העבריינות באוכלוסיה היהודית והאוכלוסיה הערבית. נכון הוא שמספר היהודים בארץ הוא פי 6 1/2 גדול ממספר הערבים, אבל אם להשוות את אחוז העבריינות אצל הערבים בימי המנדט וכיום - הרי אחוז העבריינות כיום ביישוב הערבי הוא הרבה יותר קטן מאז הוקמה מאגף מדינת ישראל.

יש לראות גם באיזה קטגוריות מורכבת הקבוצה הערבית של האסירים. אני טחזיק בידי דין-וחשבון של מטשלת המנדט משנת 1945, ורואה, כי המספרים האבסולוטיים של העבריינות בין הערבים מאז ועד עתה, ירדו לפחות ב-50%. זאת אומרת בשנת 1945 היו אסירים ערביים, כיום - 243 בלבד. גם אם נקח בחשבון מאגף את המספר הכללי של התושבים הערביים בארץ בשנת 1945, והיום - הרי אנו מגיעים לאחוז הרבה יותר קטן.

כמו כן יש לציין, כי מתוך הקבוצה של 243 אסירים ישנה קבוצה של 113 איש, שהייתי קורה להם אסירים מסבות הזמן. למשל: בתוך הקבוצה הזאת ישנם 82 מסתובבים. קשה להגדיר את כל הקבוצה הזאת של 113 איש כאסירים פליליים, ברור שהם עברו עבירות פליליות בהתאם לחוקי מדינת ישראל אשר מסבות הזמן גרמו להם. ואם אנו רוצים לעשות השוואה בין המצב כיום, לבין המצב שהיה בימי המנדט - אזי יש לציין זאת.

מ. סנה:
א-
האם אין הבדל במידת השחרור בערבות, לא מטעמים חוקיים, אלא מטעמים אחרים? כי יש שני מקרים של/שחרור בערבות: (א) שהשופט אינו מסכים; (ב) שלנאשם אין כסף.

טו ר. סלוטון:
מבין 120 עצורים - פחות מהחצי הם ערבים, רובם נעצרו על עבירות פשעים די חמורים ואין לשחרר אותם. אינני יודע אם יש 10-15 איש מביניהם שידם אינה משגת לשלם ערבות. אני מצייין, שמאז הוקמה מדינת ישראל העבריינות בין המיעוטים פחתה מאד, הרבה יותר ממה שאנשים משערים. אף על פי שמחצית האוכלוסיה בנתי הסוהר הם מיעוטים, אבל בהשוואה עם ימי המנדט - יש להסיק מסקנה ברורה מאד, שהעבריינות ביניהם פחתה.

חברי הועדה נקטו מסני לציין פירוט של האסירים בנתי הסוהר, לפי ארצות מוצאם.

מתוך המספר הכללי של 501 אסירים, מהם:

מספר איש	ילידי הארץ (כולל ערבים)
276	עבר הירדן
31	פולין
28	הונגריה
18	רוסניה
18	טרוקן
15	רוסיה
12	גרמניה
12	מצרים
12	טוריה
8	תימן
7	טוניס
6	אוסטריה
6	צרפת
5	טורקיה
5	פרס-אירן
5	בלגיה
5	בולגריה
4	צ'כיה
4	עיראק
3	יוון
3	לוב
2	איטליה
2	לבנון
2	יגוסלביה
1	שוויצריה
1	דניה
1	חבש
1	סנג'ר

בסה"כ 501 איש.

אמנם חברי הועדה רצו לדעת את הפירוט הזה לגבי עולים חדשים וותיקים. אני מסרתי לכם אז מספר, אחוז העולים החדשים שבין האסירים, והסתייגתי ממנו, וציינתי שהתבססת על חישוב שהיה לפני 4 חדשים.

התאריך הקובע לגבי "עולים חדשים" כפי שאנו מכנים אותם הוא תאריך הקמת המדינה 15.5.48 - ולא המושג של "עולים חדשים" כפי שהסוכנות מכנה אותם בכנוי הטכני, שאדם הנמצא בארץ יותר משנה אחת בארץ, כבר אינו נחשב ל"עולה חדש".

המספר הכללי של יהודים בנתי הסוהר הוא 258 איש. מהם: יהודים שהיו בארץ לפני הקמת המדינה - 147 איש יהודים שהגיעו לארץ אחרי הקמת המדינה - 111 איש. סה"כ 258 איש.

אחוז העולים החדשים הוא איפא 39% ממספר האסירים היהודים.

ר. סלוטון:
יוצא, איש, שמידת העבריינות היא בערך שווה בין העולים החדשים, והישוב הוותיק. אני גם הטרחת את עצמי לראות את הפרסומים של הסוכנות היהודית בשאלה זו, והשוויתי את מספרי העליה מן הארצות האלה למספר העבריינים. נוכחתי לדעת כי קיימת פרופורציה נכונה בין גודל העליה ואחוז הפשעים, ויש לבטל את ההנחה, כאילו עולי צפון אפריקה עולים על האחרים באחוז הפשע. אין זה נכון. אם נעשה את ההשוואות האלה כמה וכמה פעמים בשנה נראה כי ארץ המוצא אינה משפיעה בכלל על מידת העבריינות.

נתבקשתי כאן למסור פירוט אחר מעניין מאד, שאני מחשיב אותו מאד. לאחר שאמסור את הפירוט, תרשו לי לומר לכם כמה מלים על המקנות שלנו בעניין זה, והמסקנות לא ישטחו אתכם ביותר, וגם יתנו חוסר למחשבה עגומה מאד. ברצוני למסור לכם להלן פירוט של סוגי העבירות:

	68	גניבה
	40	התפרצות וגניבה
	65	התפרצות
	17	החזקת רכוש גנוב
192 איש - גניבות	<u>2</u>	גניבת רכוש צבאי
	23	שוד
	2	איומים
	15	תקיפה
43 - שמוש בכח	<u>3</u>	חבלה גופנית חסורה
	11	הריגה וגרימת מוות
	10	נסיון לרצח
50 - גרימת מוות	<u>29</u>	רצח
31 - עבירות כלפי המוסר	<u>31</u>	עבירות כלפי המוסר
5 - פושעים כלפי האנושיות	<u>5</u>	פשעים כלפי האנושיות (חוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם)
	16	החזקת נשק
	7	קשירת קשר ריגול
	82	מסתננים
		עצורים לפי תקנות שעת חירום (לפי פקודת הרמטכ"ל)
113 - תקנות שעת חירום	<u>8</u>	
	22	חוקי הפיקוח
	10	הנחת סחורות
	11	קבלת כסף בטענת שוא
	2	רווחים מופקעים
49 - פיקוח כלכלי	<u>4</u>	החזקת שמים מסוכנים (אופיום, חשיש וכו')
		עבירות על חוקי התעבורה
5 - תעבורה	<u>5</u>	
		השגת גבול פלילית
4 - השגת גבול	<u>4</u>	
		חוב לתשלום מזונות
9 - תשלום מזונות	<u>9</u>	

אלה הן הקבוצות שאליהם משתייכים האסירים בבתי הסוהר. אני מודה שהחלוקה הזאת לא נעשתה מתוך שיקול דעת משפטי טהור, אלא לפי החישובים שלי.

ת. טובי:

אני יודע, שרוב האנשים שאתם קוראים להם מסתובבים, לא נידונו בגלל הסתננות, אלא בגלל נטיעה מסקום אחד לשני בלי רשיון (בניח: מנצרת לדפה). אם לא כך הדבר, לאיזו קבוצה משתייכים האנשים האלה?

ר. סלומון:

המסתובבים האלה נידונו כולם על הסתננות. יתכן מאד שהאנשים שאתה מזכיר, לא היו כבר בבתי הסוהר ביום 5.12.50, או שהיו כמה מהם בגתי כלא של המשטרה. אבל בבתי הסוהר לא יושבים אנשים כאלה. כל המסתובבים האלה - 82 איש - נידונו לגירוש מן הארץ. כל אלה ~~אמנם~~ נתפסו ונידונו לגירוש.

ת. טובי:

אני יודע על איש אחד היושב בבית הסוהר ביפו שנידון על הדבקה כרוזים. לאיזה קבוצה אסירים הוא משתייך?

מר ר. סלומון:

יתכן מאד, שהוא נכנס לקבוצת האנשים שנידונו לפי חוקי חירום - עקודת הרמספ"ל. לא נכנסתי לפירוט של כל ה"ק ותיק. ביכלתי רק למסור לכם עתה תמונה כללית על הרכב העבריינות.

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לכמה מן המסקנות שיש להוציא מן המספרים האלה, מן הפירוט הזה. אני רוצה לציין ראשית כל את האחוז הגבוה של שפוטטים הנאשמים ברצח, אנסיון לרצח והריגה. ההבדל בין הריגה לרצח הוא טכני בלבד - התוצאה היא אותה התוצאה. 50 איש נאשמים ברצח, נסיון לרצח והריגה. 50 איש מתוך 501 אסירים - זהו אחוז גדול מאד, גם בהשוואה עם ארצות אחרות.

י. בן-צבי:

האם גם מקרים של הריגה תוך כדי תעבורה נכנסו לקטגוריה זו.

ר. סלומון:

במידה שהיו אלה מקרי מוות מתוך עבירות על התעבורה בלבד - אלה נכנסו לקטגוריה

של עבירות על התעבורה.

אחוז העבירות כלפי המוסר - 31 איש - גם הוא גבוה בהשוואה עם ארצות חוץ. בה בשעה שאחוז הפושעים הקרים - גניבות וכל הכרוך בגניבה - אינו כל-כך גבוה. אמנם יש להתייחס למספר הזה בזהירות, כי בדרך כלל בתי המשפט שלנו נוהגים לשחרר אדם הנאשם בגניבה - אם היה זה בפעם הראשונה - בערבות, להתנהגות טובה, כך שבמקרה זה בתי הסוהר אינם יכולים לתת את התמונה המלאה. אחוז השימוש בכח, בהשוואה עם השנתיים שעברו, הולך וגדל אבל עדיין לא מגיע לאחוז של שוד ותקיפות בכמה ארצות חוץ. 43 איש הנאשמים על שמוש בכח - זהו בערך 8%, והוא נמוך בהרבה מאשר באנגליה או בצרפת, אבל גבוה מאד ממה שהיה בשנתיים הראשונות מאז הקמת המדינה.

י. ספיר:

50 המקרים של רצח - בכל מיני צורות - איך זה מתחלק לפי ארצות המוצא? או העדות?

יש לכם אולי תמונה בענין זה.

ר. סלומון:

הריגה וגזמת מוות: - מתוך 11 איש -
7 יהודים
4 מבין המיעוטים.

נסיון לרצח: - מתוך 10 מקרים -
3 יהודים
7 מבין המיעוטים.

רצח: - מתוך 29 מקרים -
8 יהודים
21 - מבין המיעוטים

32 מקרים, מתוך 50 - הם מבין המיעוטים.

י. ספיר:

היות וגם אתה קובע שהענין הזה הוא חסור, הרי מבחינה של הסדינה יש לחפש פתרון לכך, ולדעת גם מה הם הגורמים לכך. האם נקבע מבחינה זו מה היו הסבות למקרים אלה?

ד. טלמון:

קשה לי לענות.

י. ספיר:

אצל המיעוטים, הרי כפי שידוע לנו, הגורם לרצח הוא בעיקר גורם על רקע משפחתי או רומנטי. האם לא כדאי לוועדה, או לחוקרים לעמוד על המסבות של מקרי רצח הן בין היהודים והן בין הערבים?

מר ד. טלמון:

קשה לי להשיב לך. החוקרים בודאי עומדים על המסבות האלה.

ולכסוף, ברצוני למסור לכם פירוט מענין אשר גם הוא חשוב למסקנות הסופיות שלנו ושל הועדה הזאת ביחס למצב בבתי הסהר, ובעיקר ביחס לאמצע לתיקון מצב השיכון בבתי הסהר. הפירוט לולן מתאר את תקופות המאסר של הנשפטים:

מתוך 381 נשפטים:

160	עד 6 חדשים
64	מ-6 חדשים עד שנה אחת
66	משנה עד שנתיים
57	משנתיים עד 5 שנים
16	מ-5 שנים עד 10 שנים
6	למעלה מ-10 שנים
4	מאסר עולם
8	מוות

381 איש.

ההשוואה היחידה שאכולה לענין אותנו כאן, היא ההשוואה לגבי המצב לפני שנה ולפני שנתיים. קשה להשוות למה שהיה לפני שנתיים, כי אז חלה החנינה הכללית וההשוואה לא תעזור לנו. אבל אם נשווה את המצב למה שהיה לפני שנה, נראה כי מספר האסירים השפוטטים לזמן ארוך - הולך וגדל, פירוש הדבר שהאוכלוסיה הנשארת בבית הסהר זמן ממשך יותר, דורשת גם טיפול מיוחד. מספר האסירים שנשפטו לשנתיים ומעלה מגיע ל-80-90 איש, וזהו אחוז ניכר מתוך 381 שפוטטים. לפני שנה המצב היה שונה בתכלית: היו כמה אנשים שנדונו למוות, 1 למאסר עולם, 2 - למעלה מ-5 שנים ו-11 אש שנשפטו למעלה מ-2 שנים. הטספרים היום הולכים וגדלים. אם אנו נעמוד עתה בפני החלטה של הכנסת בדבר ביטול עונש מוות - תעמוד הנעיה הזו של טיפול באסירים שפוטטים לזמן ממושך - בכל חומרתה.

מאלה ששפוטטים עתה לתקופה של אפוא למעלה מ-10 שנים - 6 איש; מאסר עולם - 4 איש; ומוות - 8 איש - בסה"כ קבוצה בת 20 איש, הרי רובם היו קודם שפוטטי מוות ונהנו מחנינה. שמונה איש עדיין מחכים לגזר דינם. ובהזדמנות זו אני מבקש מהועדה שתתן את דעתה בענין זה. כי אין זה בכלל הגיוני להחזיק אנשים בתא המוות למעלה משנתיים. זה גורם למתיחות בין הנידונים בעצמם לבין הסוהרים. יש לנקוט באמצעים מיוחדים, יש לפנות את החצר בשעה שהם יוצאים. ועוד, בכלל אין זה צודק להחזיק אנשים במצב של מתיחות, כשאינם יודעים מה יהיה גורלם. ואני חושב שהועדה וגם הכנסת צריכים להסיק את המסקנות בענין זה. יש נידונים למוות כבר למעלה משנתיים. אין לנו טכנות אדמיניסטרטיבית בענין זה, אבל אנו מבקשים מכם לפעול בענין זה, כי המצב כמו שהוא היום איננו יכל להשך זמן רב.

כמו"כ רציתי לציין, שהצפיכות בתא הנידונים
לסוות מגבירה את המתיחות.

אשר לבנין בית הסוהר, ברצוני למסור לחברי
הועדה, שישוב קבלנים טמוכנים לחתום אתנו על חוזה עבודה באם יאושר
מתקציב הטלא של 190 אלף ל"י. הכל סוכן לעבודה - כל התכניות על
פרטיהן. אנו מוכנים להתחיל מיד בעבודות השחורות, אבל מחלקת
העבודות הצבוריות עדיין אינה מוכנה לאשר לנו תקציב של 190 אלף ל"י
כלומר: חוספת של 90 אלף ל"י על 100 אלף ל"י שיש לנו כבר מתקציב
הפיתוח.

הוסכם כמו-כן בזמנו על הקמת מחנה אסירים
ליד רמלה, והיועץ המשפטי של הממשלה הבטיח לנו להקציב לנו סכום של
25 אלף ל"י מתקציב שלו למלחמה בשוק השחור. גם אם התקציב הזה
ינתן לנו, נוכל להכניס לרמלה - למספר התאים שישוב - מספר אסירים
שיוכלו להתחיל מיד בעבודה.

באם וערת הפנים תמליץ גם היא בענין זה
ובעיקר ביחס לתקציב נוסף של 90 אלף ל"י, וגם ביחס לעדיפות בקבלת
חברי בנין - נוכל מיד לחתום על החוזה ולהתחיל מיד בעבודה.

י. ספיר:
אני מציע שאנו נקבל החלטה להמליץ בפני
ועדת הכספים ושר האוצר לאשר תקציב נוסף
של 90 אלף ל"י מתקציב הפיתוח לשנת 1952/51, אישור כזה לדעתי
יוכל לאפשר למשרד המשטרה לחתום על החוזים הדרושים ואפשר יהיה
לגשת להקמת הבנין. אין מעם להמשיך בדיון על המצב בבתי הסוהר,
ואין טעם לקבל החלטות באם מצב השיכון בבתי הסוהר ישאר כמו שהוא
כיום.

מר ד. סלומון:
ברצוני להשיב על עוד מספר שאלות שנשאלו
ע"י חברי הועדה בישיבה הקודמת.

מר ד. הכהן שאל בקשר לביקורים של קרובי
האסירים, באיזו מידה הביקורים נערכים באופן אנושי. ברצוני להודיע
שאנו בטלנו את ענין הרחיקות, והאסירים יכולים להפגש עם קרוביהם
באופן חפשי ולשבת זה ליד זה ולשוחח.

ת. טובי:
בקשר עם ביקורים בבתי הסוהר רציתי להעיר
משהו. הייתי בבית הסוהר ביפו ורציתי
לבקר חבר שלי. היה זה ביקור פרטי שלי, ולא התכוונתי לבקר בבית
הסוהר על-טנת לראות מהו המצב שם. אולם לא נתנו לי להכנס, כי
אמרו לי שלהברי כנסת מותר לבקר במקום אם יש גידם רשיון מיוחד
מהמטה הכללי.

ד. סלומון:
עד כמה שידוע לי מר טובי בא לבקר בבית-
הסוהר לא ביום של ביקורים. מיד נתתי הוראה
לבית הסוהר האזרחי: אם מר טובי בא לבקר כחבר כנסת - יש לפתוח
לו את השער ולהראות לו מה שהוא רוצה לראות, אבל אם הוא בא
לביקור פרטי - עליו לבוא ביום של ביקורים.

ת. טובי:
מנהל בית הסוהר אמר לי שלבקר רשמי, אנ
אפילו גם לא לבקר רשמי - עליו לקבל על כן
הוראה מהמטה הראשי.

ד. סלומון:
אני חושב שהיתה כאן אי-הבנה.

הביקורים בדרך כלל נעשים בהתאם לחוק.
פעמיים בשבוע נערכים ביקורים. אסיר בשלשת
החדשים הראשונים לישיבתו בבית הסוהר - איננו מקבל כלל ביקורים.

ז. וורטהייג - הינ"ר:
כיצד הסבקר יודע אם טותר לו לבקר פלוני או
אלמוני ?

ד. סלומון:
מנהלת בתי הסוהר טודיעק בכל פעם שהבקורים
גם בימים אלה ואלה ובשעות אלה ואלה. בחגים
מבקרים בכל עת. יש סדורים מיוחדים.

אסיר שיושב בבית הסוהר פחות מ-3 חדשים -
אינו מקבל ביקורים בכלל. כל זמן שהוא עצור, הוא יכול להפגש עם
עורך-הדין שלו בכל עת.
כל התקנות האלה, הן בהתאם לחוקים קיימים,
אנו מעבדים עכשיו חוקה חדשה בענין זה, ושורה של תקנות תבוטלנה,
ואנו מעיינים בכונן ראש בכל התיקונים האלה.

ת. טובי:
מהו הסדר לגבי חברי כנסת?

ד. סלומון:
גבי הושב, שאם חבר כנסת מופיע ורוצה
לבקר בתוך חבר כנסת - פותחים לו את
השערים והוא יכול לבקר.

ת. טובי:
אני מבקש להדש את ההודאה הזאת.

ד. סלומון:
אבן חבר הכנסת ילין-סור שאל מה נעשה
לשם תיקון סידור של המצב במחלקת
הנשים. אני נאלץ להודיע לו, שברגע זה אין שום אפשרות לתקן את
המצב. לעומת זאת כאשר יבנה בית הסוהר ברמלה - הרי לפי התכנית
יהיה עם מקום ל-30-35 נשים, ואני חושבים שזה יהיה מספיק.

חבר הכנסת אידוב כהן שאל, מהי האמת
על העונש האכזרי בהם נענשו אסירים, לאחר שחברי הכנסת בקרו
בתל-מונד. על כך שמעתי כמה וכמה פעמים, עוד לפני שמעתי זאת
מחבר הכנסת א. כהן. אני עשיתי כמיטב יכולתי לדבר את הדבר ולא
קבלתי על כך שום אישור, לא מהאסירים ולא מאנשי הסגנון. אמנם
אפשר לטעון, ובצדק, שהאסירים לא יסגרו להודות בפני על כך,
או להתלונן בפני. אבל עד היום הזה כל החקירות שלנו ושל המועצה
המיעצת ליד בתי הסוהר לא אישור את הדבר הזה.

חבר הכנסת ש. מרלין בקש שאתן תשובה
במה אם מרביצים מכות בבית הסוהר. יחסי למכות הוא ידוע, ואני גם
נחתי יד לבטל את עונש המכות. אבל יחד עם זאת אינני מוכן להשיב
שאינן מרביצים מכות. באופן חוקי אין מרביצים מכות וזה אסור לחלוטין
ואדם שיעשה זאת יענש ו"יעוף" מיד. אבל יש לפעמים שיש צורך להפעיל
כוח בבית הסוהר, כשם שהמשרה צריכה לפעמים להפעיל כוח, כי לפעמים
במקום מכה יכולה לבוא יריה בשעת מהומה, וזה נטוב יותר גרוע.
אני עושה כמיטב יכולתי להוציא מן האסירים את האמת בענין זה. אנשים
שהשתחררו מבית הסוהר הזמנתי אותם לשיחה - ואני מוכרח להודות
שאינן שיטה אף של מכות אצלנו. אולי לפעמים מפעילים כוח, כפי שאמרתי,
כי אין ברירה אחרת.

חבר הכנסת א. כהן שאל למה קיימת צנזורה
על מכתבים. קיים חוק בענין זה, והחוק קובע שצריכה להיות צנזורה,
ויש צדק גסור בכך. החוק מחייב את הצנזורה. נכון שיש מכתבים
שמגיעים באיחור, אבל זאת טעם אאא לא רק משום שיש צנזורה סתם
על תוכן המכתבים, אלא שיש לפעמים לבדוק אם המכתב לא מכיל עוד
טעו, ולזאת יש גם סוממים בין האסירים. לא נכון, כפי שטען חבר
הכנסת א. כהן, שמכתבים לא מגיעים. במיוחד חקרתי את השאלה הזאת.
לא היתה תלונה כזאת עד היום. חבר הכנסת א. כהן בקש ממני להצהיר
כאן, כי אם קיימת אפשרות לאסיר להתלונן, או להגיש תלונה, אני
מצהיר במלוא האחריות שיש אפשרות לך. אנו מזמינים בכל פעם את
השופטים לבקר בבתי הסוהר, יש להם מגע עם האסירים, והאסירים
יכולים להגיש את תלונותיהם לשופטים. שר המשטרה נפגש עם 30 אסירים
שהגישו תלונות. כל האפשרות להגיש תלונה נמצאת בידי האסיר.

ת. טובי:
איך הוא עושה זאת?

ד. סלומון:
הוא מגיש לממונה עליו. הוא יכול להגיש
תלונה לשר המשטרה או לשופט אשר מבקר במקום.

ד. סלומון:

חבר הכנסת ש. טרלין שאל אותי אם נכון הדבר שקיימת פרוטקציה בענין שחרור אסירים. אני אומר: לא נכון. היו מקרים של שחרורים לפני הזמן, אבל זה נעשה כחוק, בנתאם לפקודת בתי הסוהר - מס' 63 - 68 הנותנת סמכות לשר המשטרה במקרים יוצאים מן הכלל לשחרר אדם שהוא חולה, או משהו מבני משפחתו, אם שר המשטרה משוכנע שהושג כל מה שרצו להשיג ביחס למאסרו של האדם. שר המשטרה שיחרר בזמן האחרון כמה נערים צעירים שבאין יכלת משרד הסעד לשלוח אותם למקומות המתאימים - בשלחו לבית הסוהר. וטווח כך שהמשטרה לא יכלה לעשות את המוטל עליה במקרים כאלה, קבלו את ההמלצות המתאימות ושחררו אותם. כן היה מקרה של שחרור שני אנשים, אשר בהמלצת משרד הדתות והרבנות הואשית שוחררו ביום ו' - בערב פסח - במקום גיוס א' שבו חל סמילא יום שחרורם.

היו עוד שני מקרים של שחרורים טמם. אצל אחד הוכח שבשעה שנפתח התיק שלו נעשה לו עוול, והיועץ המשפטי של ממשלת ישראל דרש לתקן את העוול הזה ולשחררו. המקרה השני הוא של וודילבסקי שנאסר בשעת המסע נגד השוק השחור. הוא נשפט בתחילה למאסר ארוך, ואחר-כך הפחית לו התובע - היועץ המשפטי של ממשלת ישראל - את תקופת המאסר. לאחר שהוא עבר כבר את מחצית תקופת המאסר המליץ היועץ המשפטי שנית, לשחררו לגמרי. להמלצה הזאת הצטרף גם מנהל בתי הסוהר.

אלה היו בערך המקרים של שחרור מוקדם - והשחרורים נעשו כחוק.

חבר הכנסת טרלין שאל גם האם נכון הדבר שאסירים נשלחים לעבודות נקיון בקריה. אמנם בשלחו כמה אסירים לקריה, אבל לא לעבודות נקיון, אלא לעבוד בגן, על-פי המלצת בית הדין. אולם הדבר הופסק מאז שאחד האסירים ברח.

חבר הכנסת בן-צבי שאל מה בדבר לימוד והדרכה לסוהרים. ברצוני להשיב, כי כל תשומת הלב ניתנת לכך. אחוז העולים החדשים בין הסוהרים הוא גדול כ- 80% - והאנשים האלה זקוקים להדרכה. אנו עושים כמיטב יכולתנו בשטח זה, אמצעים ואנו מקבליים גם עזרה רבה מפחלקת החינוך.

חבר הכנסת ד. הכהן שאל מהי אה"ה המועצה-המייצעת. שר המשטרה, ברצונו לשתף בנורמים צבוריים - הקים את המועצה המייצעת ליד בתי-הסוהר. לצעדנו אין המועצה הזו פועלת בקביעות. אנו מסיימים עתה חוק בדבר מועצה-מייצעת ליד בתי-הסוהר כדי שיהיה למועצה הזו סטטוס חוקי. משרד המשפטים מכין את הדראפט לחוק זה. ברור שחוק זה בא לכבול קצת את ידינו, אבל אנו מקדמים אותו בכוכה. במועצה המייצעת הזו משתתפים נציגי כמה משרדים ממשלתיים, נציגי הסתדרות העובדים, נציגי הסתדרות הסוהרים, נציגי הסתדרות עורכי-הדין, האחיות, הסתדרות הרופאים, הסתדרות סוהרים, וכן אישים אחרים, כמו סר אבן-זוהר ועוד. בסך-הכל משתתפים במועצה הזו 21 איש.

חבר הכנסת ד. הכהן שאל כמה מעורבים האסירים היהודים והערבים ומה הם נפרדים. תשובתי: הם מעורבים בכל, ונפרדים רק בתאים.

נשאלה פה שאלה חשובה, והייתי רוצה שחברי הכנסת ישימו לב לענין זה, כי יכל להיות שהוא יתעורר גם בכנסת. שאלו אותי כאן בדבר הוצאת אסירים - אומפאחל. אנו משחררים אנשים קודם כל אם יש להם התנהגות טובה, וברור שאנשים האלה צריכים להרשם בכל פעם במשטרה. הושג של אומפארול קיים בעולם, וזה טוב, כי מצד אחד זה מקלל על המצב בבתי הסוהר, ומצד שני זה נותן גם הזדמנות טובה לאנשים לחזור למוטב. לעת-עתה הדבר לא קיים אצלנו, אבל היינו ממליצים שהוא כן יהיה קיים.

נשאלה כאן שאלה ביחס להקמת אגודה למען האסיר.

ר. סלומון: אגודה כזאת היתה קיימת בזמן השלטון המנדטורי. עם הקמת המדינה ושכנו בתחילה שהמשלה חייבת לדאוג לאסיר, והיא גם צריכה להיות האחראית היחידה להחזקת האסירים. אינני מייאג כאן שאם כרגע שום דעה רשמית, אבל דעתי הפרטית היא שכל הספול באסיר הוא קצת יותר מדי "ממשלתי" וטוב היה אילו נציגי הצבור היו משתפים אתנו פעולה בענין זה, כי ישנן בעיות רבות שצבור היה פותר אותן טוב יותר.

א. פראי: האם יש איזה תקנות ביחס לאסירים פוליטיים ?

ר. סלומון: אצלנו אין אסירים פוליטיים. ישנה רק שמונה אסירים שנעצרו על-פי תקנות ההגנה (פאמרום) לפי תקנה 111, שנשחזרו אלינו במקור הרמטכ"ל. ונתבקשו ע"י שר הבטחון להחזיק את האנשים האלה בנפרד. אבל אצלנו - אין אסירים פוליטיים.

היו"ר ז. וורהפטיג: אני מודה לך סלומון על סקירתו ועל תשובותיו המפורטות.

ברצוני רק לשאול את חברי הועדה באם יש ברצונם לקיים דיון בענין זה.

א. פראי: אני עסקנו בבעיה זו כבר פעמיים, בפעם הראשונה על-ידי בקור בתי-הסוהר. עתה שמענו סקירה מפורטת, ואני טבור שעלינו לקיים דיון ולהסיק את המסקנות.

היו"ר ז. וורהפטיג: אני רוצה לשאול אם לקיים את הדיון הזה בשבוע הבא או לא.

י. גורי: בישיבה הקודמת הזכרתי לחברי הועדה שעלינו עוד לקיים דיון על סקירתו של שר הפנים, על עבודת משרד הפנים, וכן על הבעיות המוניציפליות. אנו התחלנו בדיון זה עוד לפני הפגרא, במושב השני, אבל עדיין לא הגענו לסיכום. אני מניח שאין לדחות יותר את הדבר הזה ואני מציע שנענין זה של בתי הסוהר בקיים דיון בעוד שאנחנו שבו עייים, ובשבוע הבא נסכם את הדיון בענין משרד הפנים.

היו"ר ז. וורהפטיג: כדי לא להזדו על אותה שגיאה בדחית הדיונים, כפי שציינן מר גורי, אני מציע כי בישיבה הבאה נסיים את הדיון בענין בתי-הסוהר, ואת הדיון בענין משרד הפנים והבעיות המוניציפליות בקיים בעוד שבועיים.

א. פראי: גם דעתי היא שלא כדאי כרגע להפסיק בפרשה זו.

אני רוצה עוד לשאול את מר סלומון אם יש לו אינפורמציה בענין ההתפתרויות האחרונות שאנחנו במטרה.

ר. סלומון: לא שמעתי על התפתרויות. אני יודע שקצין אחד עבר לצבא.

ברצוני עוד לסכם בכמה מלים, מה הן דרישותינו ביחס להספת המצב בתי הסוהר, בתקוה שועדת הפנים תמליץ על הנקשות הללו, והן:

ד. סלומון:

א. לחמוך בבקשתנו לחוספת של 90 אלף ל"י מתקציב הפיתוח לצרכי בניית בית-הספר ברמלה.

ב. לחמוך בבקשתנו לתקציב מיוחד של 25 אלף ל"י להקמת מחנה עבודה לאסירים ליד בנינו ברמלה.

ג. עדיפות בקבלה חמרי בניה.

ד. החשת הדיון על עונש המוות, כי מצבם של הנידונים למוות, הנמצאים זמן רב בתא הנידונים הוא קשה ממש, כי לא ידוע מה יהא גורלם.

היו"ר ז. וורהפטיג:

מר מינץ בקשני להודיע כי נתקבל מכתב ממר סאר - המפקח הכללי של המשטרה - בקשר עם הדיון שצריך היה להתקיים בוועדה בענין העברת אגף הפיקוח למשטרה. היתה כאן אי-הבנה במסירת הודעתו של מר סאר.

ד. סלומון:

באם תרשו לי אבהיר את המצב:

מר סאר צלצל למר צידון ושאל אם עליו לבוא לישיבת ועדת הפנים. לאחר שעוד לא הוחלט בענין זה, הובטח למר סאר על-ידי מר צידון, כי הוא יצלצל אליו במשך הלילה ויודיע לו באם עליו לבוא לישיבה או לא, אולם כל הודעה כזו לא באה. משום כך לא הופיע מר סאר לישיבה.

היו"ר ז. וורהפטיג:

השאלה היא אם כן, באם עלינו להזמין את מר סאר לישיבה הבאה או לא.

ד. סלומון:

שנתקבלה לאחד/החלטה בישיבה הקודמת של ועדת הפנים, בענין אגף הפיקוח, העברתי את המסאלה של הוועדה סלגרפית לשו"ה המשטרה, והוא העביר רשמית את הבקשה הזו לממשלה. אולם עדיין לא נתקבלה כל החלטה רשמית בענין אגף הפיקוח.

י. גורי:

עד כמה שידוע לי לא נסתיים הדיון בממשלה על סדרי אגף הפיקוח ועל חלוקתו בין המשרדים השונים, כך שלעת עתה עוד לא חל כל שנוי. לפיכך אני חושב שאין טעם להזמין עכשיו את מפקח המשטרה ולשאול אותו שאלות בענין שעדיין לא הוחלט למסור אותו לסמכותו.

היו"ר ז. וורהפטיג:

אני מבין שאין טעם להזמין, אבל יש טעם לדיון אצלנו, היות ולפי ההחלטה שקבלנו בישיבה הקודמת עלינו לחוות דעה לאיזה משרד יש לצרף את אגף הפיקוח, ואת חוות דעתנו זו דצינו להעביר לממשלה, בטרם שהיא תחליט על כך. זו היתה ההחלטה של ועדת הפנים בישיבה הקודמת. אנו בקשנו את הממשלה שלא תחליט עד שלא תשמע את חוות דעתנו. אם כן, עלינו לעשות זאת עכשיו.

א. שפטל:

אני הסתייגתי אז מההחלטה הזאת, כי לדעתי זו אינה החלטה חוקית. אני מבקש עוד פעם לדון בענין זה.

י. גורי:

אינני יודע מה יהיה מצבה של הממשלה, אם כל ועדה שיוודע לה על ענין מסויים שהממשלה עומדת להחליט עליו - תדרוש מהממשלה לדחות את החלטתה, עד שהיא

י. גורי:

תחווה את דעתה באותו ענין. אני סבור שהממשלה תתנגד לפרוצדורה כזאת. כבוד הועדה במקומה, אבל אין היא יכולה להתערב בדבר. לעומת זאת, אם תחליט הממשלה להעביר את אגף הפיקוח למטטרה - אז יש מקום להזמין גם את שר המטטרה וגם את המפקח הכללי של המטטרה ואז אם הועדה תרצה - היא תוכל לחוות את דעתה על הפעולות השונות של הממשלה סדרי הפיקוח. ואת זאת לא נוכל לעשות אלא לאחר החלטת הממשלה.

היו"ר ז. וורהפטיג:

אני מציע, כלי בשבוע הבא, לאחר שנסיים את הדיון בענין בתי הסוהר, נדון גם בצד הקונסטרוקציוני של הבעיה הזאת. ענין זה יעמוד כסעיף שני בסדר היום של הישיבה.

ה ח ל ט ה:

ביום ג' 19.12 בשעה 9.00 תתקיים ישיבת ועדת הפנים.

על סדר-היום: א) סיכום הדיון בענין בתי הסוהר.

ב) בעיה אגף הפיקוח.

ביום ג' 26.12 בשעה 8.30 תתקיים ישיבת ועדת הפנים.

על סדר-היום: סיכום סקירת שר הפנים.

ת. טובי:

לפני עשרה ימים בערך היתה תודעה של שר הפנים בענין פנקסי זהוי של מספר תושבי כפר באנז ליד עכו. חשובה מאד.

היו"ר ז. וורהפטיג:

לישיבה שתתקיים בעוד שבועיים, יוזמן גם שר הפנים. בישיבה זו נבקש את שר הפנים להסביר את הענין.

א. שפטל:

שמעתי ששרד הפנים מכין חוקת עיריות חדשה. רצוי היה שחברי הועדה יקבלו את החוקה הזאת, עוד לפני שהיא תעבור את הפרוצדורה הרגילה בכנסת.

היו"ר ז. וורהפטיג:

עד כמה שידוע לי זוהי הצעת חוק שהוכנה על ידי אחד היועצים במשרד הפנים, כלומר: זוהי הצעה פרטית של אחד מהיועצים. כאשר שר הפנים יהיה נוכח בישיבה, נבקשו למסור לנו אינפורמציה בענין זה.

ת. טובי:

ידוע בודאי למר סלומון, כי בזמן הבחירות המוניציפאליות בחיפה, היו מקרי יריות בואדי נסנאס. אני יודע שהיו בוכחות לגבי אנשים מסויים. האם המטטרה פתחה בחקירה בענין זה? האם היא תביא את האנשים לדין?

ד. סלומון:

המטטרה פתחה בחקירה. המסקנות הן בידי שר המטטרה, ובהתאם למסקנות האלה נעשו הצעדים הדרושים. עדיין אין החלטה בענין זה, אבל המקרה ידוע. ניתנה הוראה אגף לערוך חקירה קפדנית מאד. אני חושב שתוך יום או יומיים יהיה התומר בידינו.